



Grästorps kommun

Riktlinjer för förtroendevaldas arbetsmiljö

Dokumenttyp: Riktlinje
Beslutsinstans: Kommunfullmäktige
Fastställt: 2025-06-09, § 65
Giltighetstid: 2026-06-01
Diarienummer: KS 2025/190
Dokumentansvarig: Kommundirektör



Innehåll

Riktlinjer.....	3
Utbildning.....	3
Intern kontroll.....	3
Polisanmälan.....	4
Omhändertagande	5
Antikorrupsionsarbete.....	6
Förebyggande åtgärder och rutiner	6
Väktartjänst.....	6
Generella råd och förebyggande åtgärder.....	7
Råd för sociala media och övrig media.....	8
Råd för dagliga förehavanden	9
Råd för att förebygga hot och våld	11



Inledning

I anledning av den nya lagstiftning som föreslås börja gälla från den 1 juli 2025 som dels syftar till att förstärka skyddet mot hot och våld för förtroendevalda, dels till att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och oegentligheter i verksamheten har följande riktlinjer tagits fram. Det följande utgår från regeringens proposition 2024/25:80.

Dessa riktlinjer kompletterar policyn ”Förtroendevaldas arbetsmiljö” KS 2025/190 och dessa ska läsas tillsammans. I dessa riktlinjer återfinns också generella råd samt en sammanställning av möjliga förebyggande åtgärder. De syftar till att upprätthålla ett gott arbetsklimat och en trygg miljö men har ingen bindande verkan. De hänvisningar till olika källor som görs i texten återfinns i slutet av detta dokument. För att fördjupade råd och diskussion hänvisas till originaltexterna.

Riktlinjerna utgörs av sju punkter som följer här nedan. För att förtydliga innebörden följs respektive punkt av en förklarande kommentar. Därefter följer nämnda generella råd och sammanställning av möjliga förebyggande åtgärder.

Riktlinjer

Utbildning

Varje mandatperiod ska förtroendevalda och tjänstepersoner som arbetar nära förtroendevalda (chef, nämndsekreterare och andra som ofta är närvarande vid sammanträden) utbildas i frågor som rör hat, hot och våld mot förtroendevalda. Gällande styrdokument ska göras kända.

Kommentar: Punkt 1 i Riktlinjen är beslutad eftersom det kan antas att ämnet ständigt behöver aktualiseras med anledning av ny omvärldskunskap.

Från SKR:s rapport “Anmäl alltid hot, hat och våld”:

Samtliga förtroendevalda ansvarar för att ta del av den information och utbildning som kommunen erbjuder för att förebygga och hantera hot och våld. Den enskilde har alltid det primära ansvaret för sin säkerhet och svarar därför själv för att planera för att minska risken för hotfulla situationer, samt ha kunskap i hur man skall agera om man utsätts för hot eller våld

Intern kontroll

Kommunens interna kontroll ska bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att den bedrivs effektivt och säkert sätt samt att förebygga, upptäcka och åtgärda fel och oegentligheter i verksamheten.

Kommentar: Uttrycket intern kontroll är inte definierat i Kommunallagen. Med intern kontroll avses exempelvis bestämmelser om fördelning av ansvar och befogenheter, systematiskt ordnade interna kontroller av organisation, redovisningssystem och administrativa rutiner.

Syftet med den interna kontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och att undvika att det begås allvarliga fel. En god intern kontroll ska således bidra till att ändamålsenligheten i verksamheten stärks och att den bedrivs effektivt och säkert med medborgarnas bästa för ögonen (prop. 2016/17:171 s. 362 och prop. 1998/99:66 s. 59). I den årliga granskningen som revisionen gör av



nämndernas verksamhet prövar revisorerna enligt 12 kap. 1 § KL bl.a. om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig (prop. 2016/17:171 s. 239).

Den nu föreslagna förändringen i kommunallagens 6 kap. 6 § gör att den interna kontrollen som åläggs nämnder (eller om man har utskottsorganisation, styrelsen själv) att förutom att den ska vara tillräcklig för att bedriva verksamheten på ett tillfredsställande sätt också ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Fel och oegentligheter beskrivs i prop. 2024/25: 80 som ett samlingsbegrepp för ”avsiktliga och oavsiktliga fel, avvikelser, brister, korruption, otillåten och otillbörlig påverkan, bedrägerier och välfärdsbrottslighet.

Polisanmälan

Rutin för polisanmälan ska finnas (ingår delvis i dessa riktlinjer).

Kommentar: Den utsatta kan i första hand själv anmäla ett brott till polisen. Anmälan kan också komma från kommunen, ett parti eller någon annan utomstående. Under rättsprocessen är det viktigt att den utsatta politikern medverkar i brottsutredningen om den misstänkta ska kunna ställas till svars och dömas för sin gärning. Utgångspunkten är dock att vem som helst kan polisanmäla vid misstanke om brottslig gärning. Det finns ingen möjlighet att tvinga någon att göra en anmälan. I vissa fall kan det vara lämpligt att någon annan än den drabbade står för polisanmälan.

Sex skäl enligt SKR att anmäla till Polisen:

- Anmälan är en förutsättning för att kunna åtala och döma gärningspersoner.
- Anmälningarna gör det möjligt polisen att kartlägga och se sammanhang och mönster.
- Antalet polisanmälningar är en viktig signal till samhället om att en viss typ av brott ökar eller minskar.
- En polisanmälan innebär att även om utredningen läggs ner, så kan anmälan återupptas vid fortsatt utsatthet.
- En anmälan kan innebära att du får ta del av stöd även om förundersökningen läggs ned. Det kan röra sig om personskydd, ersättning från försäkringar, brottsskadeersättning med mera.
- I samband med polisanmälan får du information om lämpligt brottsofferstöd och vad du själv kan göra för att skydda dig och dina närmaste.

Skyddsåtgärder är inte generella utan avgörs utifrån de specifika förutsättningarna i de enskilda fallet. De kan t.ex. grundas på Polisens riskanalys och en samverkan mellan partiet, Polisen och kommunen. Säkerhets- och beredskapsorganisationen i kommunen har en viss rådgivande verksamhet och är operativa i säkerhetsfrågor även i relation till förtroendevalda.



Riktlinjen innebär att kommunen ska vara positivt inställd till relevanta och adekvata skyddsåtgärder till den del de kan sägas falla under kommunens område. (Jfr. Förebyggande åtgärder.)

En rädsla för att bli utsatt för repressalier kan vara en orsak till att personen inte själv vill göra anmälan. Av det skälet rekommenderas i första hand partiet att stå som anmälare. Kommunen har alltid möjlighet att polisanmäla en brottslig gärning som ägt rum i den kommunala verksamheten. Bedömningen av om en anmälan ska göras sker dock utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet. Polisen gör en riskanalys och rekommenderar vid behov åtgärder för att höja personsäkerheten.

Från SKR:

Om fler förtroendevalda polisanmäler hot, hat och våld ökar dels möjligheten att brotten utreds, dels att utredningar leder till åtal och fler fällande domar. Att fler anmäler brott minskar också mörkertalet vilket gör det lättare för polisen och säkerhetsansvariga att se mönster och utveckla ett systematiskt arbete för att så långt som möjligt förebygga att hot, hat och våld överhuvudtaget sker. Polisanmälan är helt central för att statistiskt kunna följa utvecklingen och trender av en viss brottstyp över tid. Detta är av stor vikt för att polisen och andra myndigheter ska kunna sätta in rätt insatser. En polisanmälan fyller alltså flera viktiga funktioner förutom att den eventuellt leder till en förundersökning.

Omhändertagande

Vid hot eller våld mot kommunens förtroendevalda enligt definitionen i 4 kap 2 § kommunallag (heltid eller betydande del av heltid) som uppstår pga. att det är en förtroendevald, ska kommunen bidra till **omhändertagande** av den drabbade i den omfattning som är rimlig utifrån övriga alternativ i samhället, partiföreningar och försäkringar m.m. och som ryms inom det kommunala uppdraget.

Kommentar: Denna riktlinje utgår från den blivande lagtexten i Kommunallagen i 4 kap. 18 a § som framgår i propositionen 2024/25:80 ”Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner”

Kommuner och regioner ska vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att en förtroendevald som fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. En utgångspunkt ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs.

Kommuner och regioner ska förvissa sig om att en sådan förtroendevald har den utbildning som behövs och vet vad han eller hon behöver göra för att undgå riskerna för hot och våld.

I propositionen förtydligas omfattningen och hur arbetet ska bedrivas genom skrivningen nedan.

Kommuner och regioner bör vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. För att stärka kommunal- och regionråds skydd mot hot och våld är det viktigt att det finns upparbetade strukturer som gör det möjligt att förebygga att de utsätts för hot och våld när de utövar sina förtroendeuppdrag. Med ett förebyggande arbete kan kommunal- och regionråd känna trygghet, även i situationer när uppdraget medför en risk för att bli utsatt för hot och våld. Genom ett systematiskt arbete, som innefattar bl.a.



riskbedömning, åtgärder, uppföljning och tydlig ansvarsfördelning, skapas förutsättningar för att kunna motverka sådana risker. Ett aktivt arbete med förebyggande åtgärder, säkerhetsrutiner och omhändertagande av den som råkat ut för hot eller våld kan vidare i förlängningen förhindra mycket lidande.

Kommunen har inte alltid möjlighet att helt undanröja eller förhindra risken för ohälsa eller olycksfall. Åtgärderna får i sådant fall syfta till att minska denna risk.

Skrivningen i denna punkt gäller förtroendevalda som avses i Kommunallag 4 kap 2 §, alltså kommunalråden (som innehar en roll som innebär en tjänstgöring om minst 40% av heltid).

För övriga förtroendevalda i Grästorps kommun ska ett förebyggande arbete också finnas och Grästorps kommun kan bidra till omhändertagande av en drabbad.

Antikorrupsionsarbete

Kommunen ska ha ett löpande antikorrupsionsarbete i lämplig form.

Kommentar: Enligt Statskontoret behöver kommuner och regioner utveckla sina arbetssätt mot korruption för att bättre möta nya utmaningar men också för att hantera redan kända problem. Arbetet behöver bedrivas riskbaserat och bör utgå från en bred definition av uttrycket.

Förebyggande åtgärder och rutiner

Kommunen ska bedriva ett aktivt arbete med förebyggande åtgärder och säkerhetsrutiner, såsom exempelvis allmänna råd för sociala media, resor, lokaler och debatter m.m. (ingår delvis i dessa riktlinjer). Kommunen ska därtill bedriva ett systematiskt arbete, som innefattar bl.a. riskbedömning, åtgärder, uppföljning och tydlig ansvarsfördelning. En rapport med detta innehåll ska tas fram varje år. Rapporten beslutas av kommunstyrelsen.

Kommentar: Denna del av riktlinjen är beslutad eftersom det kan antas att ämnet ständigt behöver aktualiseras.

Väktartjänst

Grästorps kommun ska ha tillgång till väktartjänst el. liknande vid behov. Upphandlingsregler inom området ska beaktas.



Generella råd och förebyggande åtgärder

Inledning

Följande text är inga riktlinjer utan ska uppfattas som ett utbildande material att beakta och reflektera över i syfte att minska förtroendevaldas sårbarhet. Den ska inte heller ses som uttömmande.

Eget ansvar

Som förtroendevald präglar du i hög grad allmänhetens bild av den svenska demokratin, den politiska världen och den kommunala organisationen. Bilden skapas bland annat genom:

- ditt fysiska uppträdande.
- ditt språkbruk.
- ditt förhållningssätt.
- din attityd.
- ditt uppträdande på sociala medier.

Råd för sammanträden

Från SKR:

Hur du uppträder mot dina kollegor inom politiken påverkar hur samtalet om politik blir i hela samhället. Du är en förebild för många människor – det följer med rollen som förtroendevald. Om du talar eller skriver nedlåtande eller rent av hatiskt mot andra förtroendevalda så signalerar du att det är acceptabelt i det politiska samtalet.

Fokusera på:

- Det budskap och den vision du vill föra fram.
- Visa dina politiska motståndare respekt och eftertanke, även när ni är oense, så bidrar du till ett bra politiskt samtalsklimat.
- Bemöt alla människor så som du själv vill bli bemött, även när du inte håller med dem.

Bra att tänka på!

- Vi debatterar i huvudsak saker och åsikter och inte personer.
- Vi använder ett vårdat språk och håller en alltigenom god ton.
- Debatten är saklig, vi håller oss till sakfrågor och till ämnet. Varje ärende har sin ram att förhålla sig till.
- Vi välkomnar saklig politisk argumentation och replikskiften som en del av det politiska samtalet och arbetet.
- Vi är väl förberedda och insatta i frågeställningar och underlag inför deltagande i beslut.



- Vi kan förvänta oss ett sakligt, opartiskt och allsidigt belyst underlag i våra ärenden.
- Vi respekterar regler om talartid och dylikt.
- Vi väntar på vår tur i talarordningen.
- Undvik att anklaga eller angripa tjänstepersoner. Däremot är det i sin ordning att kommentera och ifrågasätta det resultat en beredning kommit fram till.

Betänk att även ifrågasättande kommentarer till både politiker och tjänstepersoner kan göras på ett vänligt och respektfullt sätt!

Stämningen på ett sammanträde får inte bli så hotfull att ledamöter eller tjänstepersoner hämmas. Ordföranden ansvarar men alla tar gemensamt ansvar för att påtala om det blir obehagligt. Om mötet börjar uppfattas som alltför ansträngt är det en god idé att ajournera mötet en stund. Ajourneringen kan bl.a. användas till att sälla ut sakfrågan och återta en positiv dialog i det aktuella ärendet.

Råd för sociala media och övrig media

Från SKR:

Stora delar av dagens demokratiska samtal äger rum i sociala medier och olika webbaserade forum. Du behöver vara medveten om ditt språkbruk, vad du vill att samtalen ska handla om och vad du vill att andra ska veta om dig. Du behöver också ha kunskap om ditt partis riktlinjer kring kommunikation i sociala medier, och vad ni gemensamt vill uppnå med att vara aktiva där.

En fördel med samtal och diskussion i digitala kanaler är att du oftast kan ta dig lite tid. Tänk efter innan du bemöter en kommentar, i synnerhet när det rör sig om hot- och hatfulla uttryck. Kanske behöver du inte svara alls. Du kan också välja att avsluta samtalet med en artig men bestämd hänvisning till att det hamnat på en oacceptabel nivå.

Från SÄPO:

Sociala medier

En av fördelarna med sociala medier är att det är en plats där flera olika målgrupper samlas. Men detta ställer också krav på en medvetenhet om hur man agerar och uttrycker sig. Sociala medier gynnar material som manar till engagemang, reaktioner och debatter, och är en viktig del av det demokratiska samtalet.

Vägledning i sociala medier

- Moderera kommentarer och ta fram en policy för hur hot- och hatfyllda kommentarer ska hanteras. Ta gärna hjälp av kommunikationsavdelningen eller annan del av organisationen med detta.
- Vid hot, skärmdumpa inläggen och användarprofilen samt ta kontakt med säkerhetsansvariga och Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen.



- Var personlig men inte privat. Skapa en genomtänkt hållning för hur, när och vad som ska kommuniceras i sociala medier utifrån ett säkerhetsperspektiv.
- Överväg om det är lämpligt att i förväg, eller under ett pågående möte, berätta var det hålls. Använd inte incheckningsfunktioner som avslöjar den geografiska positionen om det inte är nödvändigt.
- Berätta helst om saker som redan har skett, och inte om saker som ska ske. Detta för att undvika kartläggning eller uppsökning av personer.
- Undvik att exponera eller ge en inblick i vanor som kan underlätta kartläggning, såsom tränings- eller shoppingrutiner eller platser som regelbundet besöks.
- Var noga med att alltid fråga om godkännande för publicering från de personer som medverkar i inlägg och på bilder.
- Var noga med att även i privata sammanhang berätta vad som gäller för egen medverkan i sociala medier. Be även vänner och familj att undvika angivelse av geografisk plats. Detta oavsett social medietjänst.
- Se över vad som exponeras på sociala medier. Exempelvis vilken sorts statusuppdateringar som görs i form av innehåll och foton. Publicera inte bilder så att det går att identifiera bostadsadressen.
- Se över säkerhetsinställningar med jämna mellanrum och aktivera tvåfaktorauslösningsfunktioner.
- Betrakta så kallade "direktmeddelanden" på sociala medier som offentliga arenor. Allt som sägs där ska klara en granskning av såväl massmedia som av meningsmotståndare.
- Tänk på att säkerhets- och underrättelsetjänster runt om i världen systematiskt inhämtar information från öppna källor.
- Räkna med att den information som en gång lagts ut på internet alltid finns kvar.

Råd för dagliga förehavanden

I ett förebyggande syfte är det också angeläget att förtroendevalda är medvetna om att händelser, kroppsspråk och uttalanden i det offentliga rummet kan bidra till negativa, oönskade händelser.

Genom att själv fundera över din arbetssituation och vara uppmärksam på vilka politiska frågor som är aktuella kan du förebygga händelser. I och med ditt politiska engagemang bör du och dina närmaste kollegor regelbundet reflektera och analysera om ni är utsatta för risker. Försök att bedöma eventuella konsekvenser och reaktioner på saker ni gör eller har gjort, till exempel beslut som ska fattas eller uttalanden som ska göras. Samråd kan ske med kommunens säkerhets- och beredskapsorganisation. I en samverkan mellan partiet, kommunen och den förtroendevalda bedöms vilka förebyggande åtgärder som är lämpliga.

Ytterligare tips finns att få via t.ex. SKR, SÄPO och BRÅ m.fl. (Se lästips i slutet av detta dokument.)



Kampanjarbete och offentliga möten

Under en valrörelse är en naturlig del i politikens vardag att träffa väljare genom att bland annat hålla offentliga möten, stå i en valstuga och knacka dörr. För att underlätta säkerhetsarbetet under en valrörelse behövs därför upparbetade rutiner och regelbundna riskanalyser. Se skriften "Personlig säkerhet" av säkerhetspolisen.

Råd när något som kan utgöra brott sker

Vid pågående brott ring polisen på 112. Vid akut situation var beredd att tala om vem du är, var du befinner dig och vad som hänt. En polisanmälan kan även upprättas genom att besöka närmaste polisstation eller ringa polisen på 114 14.

Från SKR:

Vid en händelse finns följande steg att ta ställning till:

- Förringa inte din egen eller någon annans utsatthet. Det kan vara lätt att tänka "det var nog inte så farligt" eller "det är sånt man får tåla". Avgör inte allvaret själv utan berätta precis vad som hände när du anmäler.
- Anmäl så snabbt som möjligt. Förutsättningarna för en bra utredning är ofta färskvara och ju snabbare du gör en anmälan till polisen, desto bättre är förutsättningarna för att utredningen ska kunna leda till åtal och fällande dom.
- Spara bevis om det är möjligt eftersom de kan bli viktiga pusselbitar i bevisvärderingen. Eftersom många brott sker interaktivt och på sociala medier kan bevisen vara skärmdumpar av inlägg, e-post, sms, inspelade samtal eller brev. Spara även obehaglig information även om det kan kännas som att du vill bli av med den så snabbt som möjligt.
- Berätta för någon om vad du har blivit utsatt för. Red ut och värdera händelsen tillsammans med någon du litar på.
- Kontakta säkerhetsansvarig i partiet där du är verksam. Vid behov finns även kommunens säkerhets- och beredskapsorganisation tillgänglig för dialog. Du har också möjlighet att rådgöra med polisen.

Rekommendationer till partierna

Alla partier rekommenderas att ha en säkerhetsansvarig funktion inom partiorganisationerna (t.ex. gruppleddaren) som i icke akuta situationer ska vara första funktion att informeras om en händelse.

De politiska partierna rekommenderas att ha interna rutiner för att hantera inträffade händelser och tillbud. Anmällda tillbud bör gå för kännedom till berört partis gruppleddare och ordförande.

Partiets säkerhetsansvariga rekommenderas att göra en första samlad bedömning kring en uppkommen oönskad händelse i samråd med kommunens säkerhets- och beredskapsorganisation. De partier som har en säkerhetsorganisation på nationell nivå kan även söka stöd av denna funktion.



Råd för att förebygga hot och våld

Hot och våld är ett samlingsnamn för händelser eller aktiviteter vilka sträcker sig från psykiskt till fysiskt men även från handlingar rörande exempelvis, aggression, missbruk, utpressning och hämnd.

Följande stycken är exempel på områden som är viktiga att tänka på i arbetet att förbygga att situationer av hot och våld uppstår.

Kommunikation och bemötande

Kommunikation kan vara en viktig nyckel till att förebygga många situationer där det finns risk för hot och våld.

Förebygg hot-, vålds- och andra akuta situationer på följande sätt:

- Undvik att använda facktermer eftersom det kan snedvrider balansen i kommunikationen och därför öka risken för en konflikt som kan leda till hot eller våld.
- Undvik ensamarbete i risksituationer.
- Avbryt ett möte eller kalla in en kollega om ett möte börjar ”spåra ur”.
- Var minst två personer om ni befärar att ett möte kan innebära någon typ av risk.
- Tänk på att ställa neutrala och inte ledande frågor, särskilt när en situation kan bli besvärlig eller hotfull. Ofta handlar det om att få svar på frågorna vad, var, vem, hur, varför och när?
- Som förtroendevald i Grästorps kommun kan man behöva fatta en rad olika myndighetsbeslut som ibland kan uppfattas på ett negativt sätt av den som mottar beslutet. Det är då viktigt att försöka skjuta fokus från den enskilde till kollektivet när det gäller negativa beslut som kan väcka aggressiva och hotfulla reaktioner. Det handlar om att klargöra att en anställd eller enskild politiker i Grästorps kommun fattar beslut och/eller vidtar åtgärder utifrån gällande lagar och kommunens interna regelverk.

Råd för arbetsplatsens utformning

En bra lokal är utformad och utrustad med tanke på att förebygga hot och våld. Lokalen ska upplevas som säker men samtidigt välkomnande och öppen. De personer/verksamheter som bedömer att de har risker för hot och våld bör betrakta nedanstående punkter som råd inför planeringen av arbetsplatsens utformning.

- Arbeta med ljudmiljön – motverka överhörning för att minska obehaget att inte kunna tala ostört. Det kan minska eventuell frustration hos besökarna när de är där för att prata om känsliga frågor om sig själva, sin ekonomi och liknande.
- Tjänsterum och besöksrum ska i största möjliga mån vara utformade så att det finns två utgångar/reträttvägar som inte får vara blockerade. Ha med detta i din planering av möten.



- Ha inte onödiga lösa föremål vid arbetsplatsen som kan användas som vapen, till exempel blomkrukor, tunga lampor, hålslag, brevöppnare och eventuellt vissa möbler. Se över din arbetsplats.
- Ha om möjligt ett brett skrivbord, minst en meter, så att besökaren inte kan nå över bordsskivan.
- Var också uppmärksam på psykologiska maktfaktorer, till exempel att sitta i samma höjd som besökaren, så ni är på samma nivå.
- Försök att inte ha personliga saker vid arbetsplatsen som kan avslöja privatliv eller uppmuntra till hot mot familjen.
- Försäkra dig om var eventuella larm eller larmknappar finns.
- Medborgarkontor, väntrum och politikers kontorsytor ska vara utformade så att skalskyddet hindrar obehörig att få tillträde. Säkerheten ska i möjligaste mån garanteras utan att besökaren känner sig kränkt.
- **Släpp aldrig in någon okänd i lokalerna** utan fråga alltid vem hen är och vem som söks.
- Alla besök skall ha en mottagande person som ansvarar för besöket och är tillika ansvarig för att besökaren lämnar skalskyddet efter besöket.

Kommunens hus

Om någon vid en ytterdörr eller passerkontrollerad innerdörr möter okända personer som vill in i kommunhuset eller till kontorslokalerna hänvisa vederbörande till Medborgarkontoret. **Person som inte har denna behörighet får inte släppas in!**

Besök vid arbetsplatsen

- Arrangera inte möten eller ta emot besök om du vet att du är helt ensam på arbetsplatsen.
- Lämna inte någon ensam i lokalen med ett besök. Om du vid hemgång eller lunch ser att någon har besök, stanna kvar tills besöket gått.
- Om du tror att det kan bli ett jobbigt besök, placera dig så du är synlig av medledarna/kollegorna. Om det inte går, be en kollega att ”råka” ha ett ärende nära till dig för att titta in och se om allt är OK, alternativt att be en kollega vara med vid besöket.
- Ta **inte** emot ett besök som du misstänker är beväpnat på något sätt.
- Ta **inte** emot besök av någon som du misstänker kan vara drogpåverkad.

Besök vid annan plats än arbetsplatsen

- Gå **inte** ensam på besök om du misstänker att det föreligger någon risk.
- Vid minsta osäkerhet, åk **inte** ensam, ta med kollega eller väktare alternativt polis.
- Om det finns andra i lokalerna, gör en snabb översyn och bedömning av läget och avbryt vid behov besöket.



- Meddela Medborgarkontoret eller kollegor om kontaktväg och vem du går till samt när du tror att du är tillbaka.
- Efter besöket, meddela att du kommit tillbaka.
- Använd mobiltelefon och lämna telefonnummer så du är nåbar från arbetsplatsen. Finns personlarm utdelade i enskilt fall ska dessa användas.
- Parkera bilen i närheten om omedelbar evakuering skulle behövas.

Personlarm

Behovsanalys för personlarm kan göras. Personlarm kan exempelvis vara trygghetslarm och överfallslarm som är rörliga eller fasta. Kanslichef administrerar personlarm. Den som bedöms ha behov av personlarm ska alltid följa de anvisningar som finns. En rutin för regelbunden kontroll och underhåll av larmutrustningen samt en rutin för regelbunden övning med larmet ska finnas.

Om du blir utsatt för hot eller våld

Om du blir utsatt för hot eller våld är det inte enkelt att göra en bedömning helt själv. Ta råd och hjälp av partiet eller kommunens säkerhets- och beredskapsorganisation. Det är inte heller ovanligt att tidiga varningssignaler förnekas även om de är tydliga. *Du som är utsatt för hot eller våld bör föra dagbok över vad som händer, med datum och klockslag.* Dagboken ska ses som ett stöd om händelsen kommer att behöva polisanmälas.

Krisstöd

Den drabbade ska aldrig lämnas ensam i det akuta skedet. Den som är med den drabbade ska inte känna någon press att behöva ge råd eller säga kloka saker, det viktigaste är att den är där och lyssnar på den drabbade. Tänk på att inte spekulera i vem som har gjort fel tillsammans med den drabbade. Den drabbade ska inte heller skickas hem till en tom bostad, se till att någon anhörig eller vän är med och tar hand om den drabbade. Efter en hot- eller våldssituation är det viktigt för en utsatt medarbetare att få tillgång till krisstöd för att komma i psykisk och fysisk balans igen. Krisstöd för medarbetare finns tillgängligt via företagshälsovården. Krisstödet kan tillhandahållas både fysiskt och digitalt beroende på medarbetarens behov.

För förtroendevalda finns inte någon sådan lösning. Visst krisstöd kan i undantagsfall vara aktuellt för en förtroendevald efter ett särskilt beslut av kommundirektör. Detta gäller även för andra omhändertagande åtgärder. I första hand så ska dock den enskildes egna försäkringar, partigruppens eventuella försäkringar eller övrigt offentligt krisstöd såsom brottsofferjourer träda in. Brottsofferjourer ger information och medmänskligt stöd till brottsutsatta, deras anhöriga och vittnen. På Brottsofferjouren Sveriges webbplats hittar du information om vart du kan vända dig. Brottsofferjouren Sverige har också en nationell stödlinje som du når genom att ringa. Notera särskilt att Brottsofferjourens stöd är kostnadsfritt och det finns möjlighet att vara anonym.

Källor och lästips:

- Hatretorik och falska nyheter, SKR 2023
- Anmäl alltid hot, hat och våld, SKR och Polisen



- Hot mot det demokratiska samtalet – forskarantologi, SKR 2023
- Politikernas trygghetsundersökning PTU (Brå 2023:14)
- Utsatthet bland förtroendevalda, Delredovisning: Otillåten påverkan av systemhotande aktörer, Brå 2023
- Personlig säkerhet (Säkerhetspolisen 2021)
- Avhopp från politiskt uppdrag, SKR 2020
- Fördomar om politiker i sociala medier, SKR 2021
- Olika typer av trakasserier på nätet, SKR 2021
- Till det fria ordets försvar (Regeringen 2017)
- Regeringens proposition 2024/25:80, Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner

Befintliga styrdokument:

Härutöver finns också Grästorps kommuns interna styrdokument enligt nedan, handlingarna finns att alltid i uppdaterad version på intranätet:

- Rutin vid händelse av hot och våld (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald.4.19f93650166ece5a88c32954.html>

Rutinens syfte är att utgöra ett praktiskt verktyg för att hantera uppkomna hot och våldssituationer mot medledare i Grästorps kommun. Anvisningen är skriven utifrån AFS 1993:2 Våld och hot i arbetsmiljön och gäller för samtliga medledare i kommunen och ses över samt revideras vid behov.

Rutin och checklista finns lätt tillgängligt för samtliga medledare via intranätet. Chef ansvarar för att materialet görs känt för medledare samt att det tillämpas på enheten. Chef har även ansvar för att informera om materialet vid nyanställningar. Varje medledare har ansvar att följa de anvisningar som finns samt tillämpa checklista.

- Checklista situation som kan eskalera (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/inloggningssida.4.7fb84aa8150fb878766203.html?redirect=https%3A%2F%2Fintranat.grastorp.se%2Fgrastorpskommun%2Fsidor%2Fminanstallning%2Farbetsmiljo%2Fhotochvald%2Fchecklistasituationsomkaneskalera.4.59c928b8188d257addc5355.html>

- Checklista chefsansvar (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald/checklistachefsansvar.4.1e6e6af71887051920b66da.html>

- Checklista bra att veta och ta hänsyn till om hot eller våld uppstått (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald/checklistabraattvetaochtahansyntillomhotellervalduppstatt.4.1e6e6af71887051920b64df.html>



- Incidentrapportering (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald/incidentrapportering.4.59c928b8188d257addc5fe.html>
- Checklista vid telefonhot och hot på nätet (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald/hecklistavidtelefonhotochhotpanatet.4.1e6e6af71887051920b6728.html>
- Lokalutformning - att tänka på (Grästorps kommun) – Källa:
<https://intranat.grastorp.se/grastorpskommun/sidor/minanstallning/arbetsmiljo/hotochvald/lokalutformningatttankapa.4.59c928b8188d257addc712.html>